

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
1 november 2019

Kenmerk
TLE/U201900846
Lbr. 19/086

Telefoon
070-373 8393

Bijlage(n)
1

Onderwerp
Nieuwe afspraken Raamovereenkomst Verpakkingen

Samenvatting

Nederlanders gebruiken jaarlijks zo'n 26 miljard voedselverpakkingen die van plastic zijn gemaakt, ongeveer vier per persoon per dag. Gemeenten staan aan de lat voor de (gescheiden) inzameling van al deze verpakkingen. De afgelopen jaren zijn er enorme inspanningen verricht om dit systeem van de grond te krijgen. Door de geldende producentenverantwoordelijkheid voor verpakkingen zijn hierover afspraken gemaakt in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022: de overeenkomst die de invulling van producentenverantwoordelijkheid voor alle verpakkingsmaterialen (glas, papier, metalen, hout en kunststof) bepaalt.

Naar aanleiding van de uitkomst van de tussentijdse evaluatie van deze raamovereenkomst, worden nu nieuwe afspraken voorgesteld in één samenhangend pakket. Het betreft een onderhandelingsakkoord waarvoor overeenstemming is bereikt met het Afvalfonds Verpakkingen. Dit onderhandelingsakkoord leggen we ter goedkeuring aan u voor. De voorgestelde afspraken gaan het systeem voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk kunststof verpakkingsafval vereenvoudigen, verduidelijken én verbeteren.

Aan de leden**Datum**

1 november 2019

Kenmerk

TLE/U201900846

Lbr. 19/086

Telefoonnummer

070-373 8393

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Nieuwe afspraken Raamovereenkomst Verpakkingen

Geacht college en gemeenteraad,

Nederlanders gebruiken jaarlijks zo'n 26 miljard voedselverpakkingen die van plastic zijn gemaakt, ongeveer vier per persoon per dag. Gemeenten staan aan de lat voor de (gescheiden) inzameling van al deze verpakkingen. De afgelopen jaren zijn er enorme inspanningen verricht om dit systeem van de grond te krijgen. Door de geldende producentenverantwoordelijkheid voor verpakkingen zijn hierover afspraken gemaakt in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022: de overeenkomst die de invulling van producentenverantwoordelijkheid voor alle verpakkingsmaterialen (glas, papier, metalen, hout en kunststof) bepaalt.

Naar aanleiding van de uitkomst van de tussentijdse evaluatie van deze raamovereenkomst, worden nu nieuwe afspraken voorgesteld in één samenhangend pakket. Het betreft een onderhandelingsakkoord waarvoor overeenstemming is bereikt met het Afvalfonds Verpakkingen. Dit onderhandelingsakkoord leggen we ter goedkeuring aan u voor. De voorgestelde afspraken gaan het systeem voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk kunststof verpakkingsafval vereenvoudigen, verduidelijken én verbeteren.

Positieve verandering voor gemeenten

Op hoofdlijnen leidt het pakket tot de volgende veranderingen:

- Betere uitlegbaarheid richting onze inwoners door landelijke uniformiteit en sterke vereenvoudiging van de spelregels over wat ze wel en wat ze niet gescheiden kunnen inzamelen
- Zekerheid voor gemeenten door de langere termijn (10 jaar) van de afspraken
- Keuzevrijheid voor gemeenten als het gaat om de rol die ze willen innemen in de keten van inzameling tot recycling

- Kostenvergoeding voor de inzameling van alle kunststof verpakkingen (+ metalen en drankenkartons) i.p.v. alleen voor de recyclebare verpakkingen
- Financiële risico's voor gemeenten beperkt tot een minimum, maar mogelijkheid om invloed te houden op het realiseren van recyclingambities
- Transparantie over wat er gebeurt met ingezamelde verpakkingen
- Afwikkeling discussiepunten over afrekening 2017, 2018 en 2019
- Verwevenheid met aanpak zwerfafval is losgelaten. Over dit onderwerp worden aparte afspraken gemaakt.

Waarom een rol voor gemeenten?

Voor producenten en importeurs van verpakkingen geldt de wettelijk vastgelegde producentenverantwoordelijkheid. Zij zijn daarmee verantwoordelijk voor het realiseren van de in Europa en Nederland vastgelegde recyclingdoelstellingen. Gemeenten spelen daarbij een belangrijke rol. Zij zamelen immers al het huishoudelijk afval in. Daarnaast hebben we ambities op het gebied van circulaire economie en als beheerders van de openbare ruimte streven we naar een zwerfafvalvrije omgeving.

Inzet VNG

De inzet van de VNG voor het maken van nieuwe afspraken, is grotendeels gebaseerd op de inhoud van eerdere (B)ALV-moties, die opriepen om maatregelen te treffen die het sluiten van de kunststof verpakkingketen dichterbij zou brengen. Daarnaast is in samenwerking met de NVRD¹ een brede peiling onder gemeenten georganiseerd in het voorjaar van 2018, die heeft geleid tot een inventarisatie van de belangrijkste wensen vanuit gemeenten.

De VNG-commissie Economie, Klimaat, Energie en Milieu (EKEM) heeft tijdens haar vergadering op 9 november 2018, op basis van bovengenoemde input, de VNG-inzet bepaald voor het maken van nieuwe afspraken. Met het uitgangspunt om de kunststofketen te sluiten tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en een zo hoog mogelijk milieurendement, zijn er vier hoofddoelen geformuleerd:

1. Maak afspraken voor de langere termijn voor het bieden van investeringszekerheid en de ontwikkeling van innovaties.
2. Verhoog de recyclingdoelstelling voor kunststof verpakkingen.
3. Zorg voor verduurzaming van verpakkingen die op de markt komen (recyclebare verpakkingen en toepassing van recyclelaar in verpakkingen).
4. Zet in op effectieve maatregelen voor de bestrijding van zwerfafval.

Na bepaling van de VNG-inzet zijn de inhoudelijke gesprekken gestart met het Afvalfonds Verpakkingen en het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat. Voor het formuleren van gezamenlijke nieuwe afspraken is geconcludeerd dat er voorstellen moesten worden opgesteld vanuit de uitvoeringspraktijk. In dat kader is in december 2018 het Platform Ketenoptimalisatie (PKO) opgericht. Dit platform bestaat uit vertegenwoordigers van zowel gemeenten als het verpakkende bedrijfsleven met kennis van de praktijk. Om die reden maakt ook de NVRD deel uit van de gemeentelijke delegatie.

¹ De NVRD verenigt de Nederlandse gemeenten en hun publieke bedrijven die verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer en het beheer van de openbare ruimte

Vanuit het PKO zijn werkgroepen aangesteld met de opdracht om voorstellen te doen voor de verschillende onderdelen. De voorstellen zijn vervolgens voorgelegd aan de commissie EKEM en hebben uiteindelijk geleid tot het voorliggende volledige pakket aan nieuwe afspraken. Op 25 september en 3 oktober zijn ledenbijeenkomsten belegd en is een toelichting gegeven op het pakket aan afspraken.

Nieuwe afspraken in één pakket

- a) Inzameling eenduidiger
 - De inzameling van kunststof-, drankenkarton- en metaalverpakkingen (ook wel PMD of PBD genoemd) wordt het uitgangspunt.
 - Er wordt alleen gecommuniceerd welke afvalstoffen het sorteer- en recyclingproces verstoren. De tot nu toe gehanteerde communicatie over wat wel en geen verpakking is en welke verpakking wel of niet recyclebaar is verdwijnt daarmee. Deze uniformiteit zorgt voor een betere uitlegbaarheid richting inwoners.

- b) Overeenkomst voor de duur van tien jaar
 - De afspraken met het Afvalfonds gelden voor de langere termijn (2x 5 jaar), waardoor er zekerheid is over de invulling van het systeem voor producentenverantwoordelijkheid rond kunststof verpakkingsafval.
 - Het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat is positief over de overeenkomst tussen de VNG en het Afvalfonds. De staatssecretaris bevestigt dat de nieuwe afspraken passen binnen het wettelijke kader.

- c) Meer inzet vanuit het verpakkende bedrijfsleven om méér te recyclen.
 - Richtlijn EU verandert het meetpunt (en daarmee de doelstelling) voor recycling, waardoor het actuele recyclingpercentage lager uitvalt en het verpakkende bedrijfsleven automatisch dwingt om meer te recyclen.
 - Europa legt verplichting op dat in nabije toekomst nieuwe kunststof flessen een minimaal percentage gerecycled materiaal moeten bevatten. Hierdoor stijgt de vraag naar recycklaat.

- d) Keuzevrijheid voor rol van gemeenten in de keten van inzameling tot recycling
 - Gemeenten kunnen er vanaf 1 januari 2020 voor kiezen om hun rol in de zogenoemde kunststofketen te beperken tot inzameling. Of ze kunnen ervoor kiezen zich aan te sluiten bij een publiek regieorgaan. Op die manier kunnen zij invloed blijven uitoefenen op de wijze waarop het ingezamelde materiaal wordt gesorteerd en wordt gerecycled. Op dit moment is een groot aantal gemeenten al aangesloten (deelneming of contract) bij zo'n publiek regieorgaan (bijvoorbeeld Omrin en de combinatie HVC/Midwaste)

- e) Kostenvergoeding eenvoudiger en eerder
 - Er komt één jaarlijks te indexerende vergoeding voor gemeenten voor de inzamelkosten van kunststof-, drankenkarton- en metalen verpakkingen (bronscheiding).

- Gemeenten kregen tot nu toe één vergoeding voor hun activiteiten in de keten (van inzamelen tot sorteren en vermarkten). Gemeenten droegen daardoor financiële risico's die eigenlijk bij de producenten van verpakkingen horen.
 - Gemeenten krijgen een vergoeding voor het inzamelen van al de verpakkingen, ook voor de verpakkingen die niet recyclebaar zijn.
 - Er komt vanaf 2021 een landelijk vastgestelde inzamelvergoeding voor nascheiding voor die delen van de gemeente waar geen bronscheiding plaatsvindt.
 - Er is een systematiek afgesproken voor het periodiek herijken van de inzamelkosten.
 - Het Afvalfonds Verpakkingen vergoedt de kosten voor sorteren en vermarkten rechtstreeks aan publieke regioorganen of private regioorganen (Attero, SUEZ, Veolia)
- f) Kwaliteit recycling naar hoger niveau
- Gemeenten en het verpakkende bedrijfsleven willen dat de recyclingprestaties omhoog gaan. Dat lukt alleen als:
 - I) De verpakkingen die op de markt komen (beter) recyclebaar zijn
→ tariefdifferentiatie, Plastic Pact en recyclebaarheid als uitgangspunt
 - II) Het ingezamelde materiaal minder vervuild is
→ één beoordelingsprotocol voor ieder overslagstation met heldere richtlijnen voor een visuele inspectie per vracht om zwaar vervuilde vrachten uit de keten te houden
→ door eenduidigere regels (punt a) en communicatie hierop af te stemmen
 - III) Het gesorteerde materiaal van hogere kwaliteit is
→ door kwaliteitseisen sortering aan te scherpen
- g) Afwikkeling discussiepunten over afrekening 2017, 2018 en 2019
- Er is een compromis gesloten bij de afhandeling van de langer lopende discussiepunten, om de jaren 2017, 2018 en 2019 financieel af te kunnen sluiten. De inhoud van dit compromis is op hoofdlijnen weergegeven in de [ledenbrief van 6 september 2019](#).
- h) Platform Ketenoptimalisatie (PKO) structureel
- Het PKO wordt een formeel overlegorgaan om sneller in te kunnen spelen op signalen, kansen en knelpunten in de verpakkingsketens.
 - Daarnaast komen VNG, Ministerie I&W en Afvalfonds periodiek bij elkaar.

Besluit

Wij stellen u op basis van bovenstaande uitkomsten derhalve het volgende voor:

- I) Akkoord te gaan met het pakket aan nieuwe afspraken voor de inzameling tot verwerking van huishoudelijk verpakkingsafval
- II) Akkoord te gaan met de opgestelde conceptovereenkomst tussen het Afvalfonds Verpakkingen en de VNG

Graag vragen wij u te stemmen over dit pakket aan voorgestelde nieuwe afspraken tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering op vrijdag 29 november 2019.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

Bijlage:

- Ketenovereenkomst Verpakkingen 2020 – 2029
(vanaf 7 november te raadplegen via [deze link](#))